

บทที่ 1 บทนำ

ปัจจุบันประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับมาตรฐานการครองชีพและระดับการศึกษาของประชาชนที่สูงขึ้น ในขณะที่บริการด้านสาธารณสุขที่มีอยู่ในภาครัฐมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ส่งผลให้มีการเปิดโรงพยาบาลเอกชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งปัจจัยที่มีผลเกื้อหนุนต่อธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน¹ คือ

1. จำนวนประชากรของประเทศเพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการด้านการแพทย์และสาธารณสุขเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการคมนาคมสะดวกมากขึ้น ทำให้ประชาชนสามารถเดินทางมารักษาได้เร็วขึ้น
2. การขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยรวมได้ส่งผลให้ฐานะความเป็นอยู่ รายได้ของประชาชนสูงขึ้น ทำให้อำนาจซื้อของประชาชนสูงตามขึ้นไป ตลอดจนการศึกษาของประชาชนสูงขึ้น การประชาสัมพันธ์ทางด้านสาธารณสุขเป็นไปอย่างกว้างขวางดังนั้น ความต้องการด้านการแพทย์และสาธารณสุขจึงมีมากขึ้น ทำให้ประชาชนยินดีที่จะจ่ายค่ารักษาพยาบาล เพื่อให้ได้มาซึ่งการบริการที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว
3. การออกพระราชบัญญัติประกันสังคมและประกันอุบัติเหตุบุคคลที่สาม ส่งผลให้ประชาชนสนใจที่จะใช้บริการของโรงพยาบาลเอกชนมากขึ้น เพราะโรงพยาบาลเอกชนหลายแห่งที่เป็นสมาชิกโครงการประกันสังคมได้รับโควตาจากสำนักงานประกันสังคม
4. ทางรัฐบาลได้สังเกตเห็นว่าธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเป็นการสนับสนุนคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน จึงให้ธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเป็นธุรกิจที่ไม่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม นอกจากนี้รัฐบาลไม่มีนโยบายกำหนดอัตราค่ารักษาพยาบาลของโรงพยาบาลเอกชน หากแต่ให้โรงพยาบาลแต่ละแห่งกำหนดเอง แต่ต้องติดประกาศอัตราค่ารักษาพยาบาลให้ชัดเจน เพื่อไม่ให้ผู้มารับบริการเสียเปรียบ
5. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการลงทุนโรงพยาบาลเอกชนโดยผ่านสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

---

¹วีรวงศ์ วรินทร์กิตติกุล, "คู่มือการลงทุน", บรรณวิทย์บรรณกิจ, ฉบับที่ 1, ปีที่ 17(2540), หน้า 24.

สำหรับจังหวัดเชียงใหม่ในอดีตที่ผ่านมามีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เนื่องจากเป็นที่ตั้งสถานศึกษาหลายแห่ง เป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภาคเหนือ ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ทำให้จำนวนประชากรในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2540 จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 20,107 ตารางกิโลเมตร มีประชากร 1,573,757 คน² ประชากรส่วนใหญ่มีระดับรายได้เฉลี่ยสูงขึ้น ประกอบกับมีอัตราการขยายตัวของประชากรที่เพิ่มขึ้นสูงในแต่ละปี ทำให้ประชากรให้ความสนใจกับสุขภาพมากยิ่งขึ้น และต้องการบริการในด้านการรักษาพยาบาลที่สะดวกสบายมากขึ้น ในขณะที่โรงพยาบาลของรัฐบาลให้บริการได้ไม่เพียงพอ จึงมีผู้ลงทุนธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนมากขึ้น

ปัจจุบันในจังหวัดเชียงใหม่มีโรงพยาบาลทั้งสิ้น 45 แห่ง ประกอบด้วยโรงพยาบาลของรัฐ 31 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 14 แห่ง³ โรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ส่วนใหญ่จะเป็นการร่วมทุนระหว่างผู้ประกอบการจากกรุงเทพฯกับผู้ประกอบการ หรือกลุ่มแพทย์ในท้องถิ่น เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ และความคล่องตัวในการบริหารงาน ตลอดจนความร่วมมือระหว่างกันในการให้บริการ การแลกเปลี่ยนเทคโนโลยี เพื่อขยายฐานการตลาดใหม่ ฯลฯ ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันผลจากการเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากระบบตะกร้าเงิน (Basket of currencies) มาเป็นแบบลอยตัว (Managed Float), ปัญหาสถาบันการเงิน ฯลฯ ทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในช่วงตกต่ำส่งผลกระทบต่อ การดำเนินธุรกิจต่างๆรวมทั้งธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนเพราะว่ามีการลงทุนสูงทำให้ค่ารักษาพยาบาลมีราคาแพง ประชาชนจึงได้กลับไปใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐมากขึ้น เนื่องจากค่ารักษาพยาบาลที่ถูกกว่า ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินงานและปัญหาของโรงพยาบาลเอกชนขนาดใหญ่ ที่มีการดำเนินงานในรูปของบริษัท โดยโรงพยาบาลเอกชนที่จะทำการศึกษามีจำนวน 5 แห่ง ทำการศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 - 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

²สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, สมุดรายงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ (2541), หน้า 4.

³สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่, สมุดรายงานสถิติจังหวัดเชียงใหม่ (2541), หน้า 57.

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อทำการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและปัญหาของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน ใน
จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540

ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาจากงบการเงินของโรงพยาบาลเอกชนที่จดทะเบียนเป็นสาขาเวชกรรม ซึ่งได้ให้บริการด้าน
ต่างๆ เช่น ด้านอายุรกรรม ด้านสูติรีเวช ด้านกุมารเวชกรรม ฯลฯ และมีจำนวนเตียงตั้งแต่ 100 เตียง
ขึ้นไป ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 5 โรงพยาบาล ที่นำส่งสำนักงานพาณิชย์ จังหวัดเชียงใหม่
และจากรายงานประจำปี (Annual Report) สำหรับโรงพยาบาลที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง
ประเทศไทย โดยใช้งบการเงินปี พ.ศ. 2537-2540 ในการวิเคราะห์

สำหรับโรงพยาบาลที่จะทำการศึกษาทั้ง 5 แห่งมีดังนี้

1. โรงพยาบาลลานนา
2. โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม 1
3. โรงพยาบาลเซ็นทรัลเชียงใหม่ เมโมเรียล
4. โรงพยาบาลรวมแพทย์
5. โรงพยาบาลช้างเผือก

วิธีการศึกษา

แบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 ประเภท คือ

1. การเก็บข้อมูลปฐมภูมิ โดยทำการสอบถามผู้บริหารโรงพยาบาลเอกชนจำนวน 5 แห่ง,
ผู้บริหารโรงพยาบาลรัฐบาล จำนวน 2 แห่ง, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่
2. การเก็บข้อมูลทุติยภูมิ โดยการรวบรวม งบการเงินของแต่ละโรงพยาบาล จากสำนักงาน
พาณิชย์ จังหวัดเชียงใหม่ และจากรายงานประจำปี (Annual Report) สำหรับโรงพยาบาลลานนา
เนื่องจากจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ จากสำนักงานสถิติ
จังหวัดเชียงใหม่ และจากกระทรวงสาธารณสุข

การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive) และในเชิงปริมาณ (Quantitative) ของงบการเงินของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนจำนวน 5 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์มีดังนี้

- การวิเคราะห์แนวโน้ม
- การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด
- การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
- Du Pont Analysis

วิธีการวิเคราะห์

1. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis) เป็นการวิเคราะห์จากการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆ ในงบการเงินแต่ละปีกับปีฐาน สำหรับการศึกษานี้กำหนดให้ปี 2537 เป็นปีฐานสำหรับการคำนวณหาร้อยละที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง คำนวณได้ดังนี้

$$\text{ร้อยละที่เปลี่ยน} = \frac{\text{ข้อมูลปัจจุบัน} - \text{ข้อมูลปีฐาน}}{\text{ข้อมูลปีฐาน}} \times 100$$

2. การวิเคราะห์งบกระแสเงินสด⁴

งบแสดงแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุน (Source and Use of Funds Statement) เป็นรายงานที่แสดงให้เห็นถึงแหล่งที่มาและการใช้ไปของเงินทุนของกิจการระหว่างงวดการดำเนินงานที่พิจารณา ปัจจุบันนิยมจัดทำตามเกณฑ์เงินสด เรียกว่า งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement)

การจัดทำงบกระแสเงินสดสามารถแบ่งได้ดังนี้

1. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากกิจกรรมหลักที่ก่อให้เกิดรายได้แก่กิจการ ส่วนใหญ่เป็นรายการที่เกี่ยวข้องกับกำไรสุทธิ
2. กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการจัดหา และจำหน่ายสินทรัพย์ระยะยาว ตลอดจนการลงทุนอื่นของกิจการ เช่น ซื้อหรือขายเครื่องจักรหรืออุปกรณ์

⁴สุมาลี จิระมิตร, การบริหารการเงิน(เล่ม2), (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 67-73.

3. กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน หมายถึง กระแสเงินสดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของรายการหนี้สินระยะยาวและส่วนของผู้ถือหุ้น อันมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างทางการเงินของกิจการ เช่น กระแสเงินสดจากการกู้ยืมและการชำระคืนเจ้าหนี้

กระแสเงินสดจากกิจกรรมทั้งสามที่กล่าวมาแล้ว สามารถนำมาสรุปเป็นที่มาและการใช้ไปของเงินสดได้ดังนี้

ที่มาของกระแสเงินสด

1. จากการดำเนินงาน
2. เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์
3. เงินสดรับจากการกู้ยืม ออกหุ้นกู้ และหุ้นบุริมสิทธิ์
4. เงินสดรับจากการเพิ่มทุน

การใช้ไปของกระแสเงินสด

1. เงินสดจ่ายซื้อสินทรัพย์ต่างๆ
2. เงินสดจ่ายชำระหนี้ ไล่ถอนหุ้นกู้
3. เงินสดจ่ายปันผลแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ์และหุ้นสามัญของกิจการ

ข้อมูลที่จะนำมาใช้เพื่อการจัดทำงบกระแสเงินสดประกอบด้วย

1. งบกำไรขาดทุนของงวดที่ต้องการวิเคราะห์
2. งบดุล ณ วันต้นงวดที่ต้องการวิเคราะห์
3. งบดุล ณ วันสิ้นงวดที่ต้องการวิเคราะห์

การจัดทำงบกระแสเงินสดแบบละเอียด ทำได้ 2 วิธี คือ

1. วิธีทางตรงเป็นวิธีที่แสดงกระแสเงินสดรับและจ่ายตามการเปลี่ยนแปลงของรายการหลักต่างๆ ในงบการเงิน โดยเริ่มจากค่าขายสุทธิและปรับเป็นกระแสเงินสด
2. วิธีทางอ้อม จะแสดงกระแสเงินสดจากการดำเนินงานในรูปกำไรหรือขาดทุนสุทธิ แล้วปรับปรุงด้วยผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของรายการหลักอื่นๆ ในงบการเงิน

รูปแบบงบกระแสเงินสดแบบละเอียดตามวิธีทางอ้อม

	บริษัท.....		
	งบกระแสเงินสด		
	สำหรับปีสิ้นสุดวันที่.....		
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน			
กำไรสุทธิ			XX
ปรับผลกระทบกำไรสุทธิ			
สินทรัพย์หมุนเวียนลดลง(เพิ่มขึ้น)	XX		
หนี้สินหมุนเวียนเพิ่มขึ้น(ลดลง)	XX		
รายการตัดจ่าย	XX		XX
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน			XX
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน			
เงินสดรับ :			
จากการขายสินทรัพย์ระยะยาว	XX		
จากการขายหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	XX	XX	
เงินสดจ่าย :			
จากการซื้อสินทรัพย์ระยะยาว	XX		
จากการซื้อหุ้นทุนและหุ้นกู้ของธุรกิจอื่น	XX	XX	
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมลงทุน			XX
กระแสเงินสดจากกิจกรรมจัดหาเงิน			
เงินสดรับ :			
จากการออกหุ้นทุน	XX		
จากการก่อหนี้สิน	XX	XX	
เงินสดจ่าย :			
จากการจ่ายเงินปันผล	XX		
จากการชำระหนี้หรือไถ่ถอนหุ้นกู้	XX	XX	
เงินสดสุทธิใช้ไปในกิจกรรมจัดหาเงิน			XX
เงินสดสุทธิเพิ่มขึ้น (ลดลง)			XX
บวก ยอดเงินสดต้นงวด			XX
ยอดเงินสดปลายงวด			XX

3. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน⁵

อัตราส่วนทางการเงินเป็นวิธีการที่นำข้อมูลทางการเงินของธุรกิจต่างๆ และในเวลาต่างๆ มาคำนวณให้อยู่ในรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันเพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ทางการเงิน ประเภทของอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้วิเคราะห์

- 1) อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)
- 2) อัตราส่วนแสดงสภาพเลี้ยว (Leverage Ratios)
- 3) อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratios)
- 4) อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratios)

1. อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากเงินสดและสินทรัพย์ใกล้เคียง เงินสดที่กิจการมีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งว่ามีเพียงพอที่จะจ่ายภาระผูกพันระยะสั้น คือ หนี้สินหมุนเวียนต่างๆ หรือไม่ อย่างไร อัตราส่วนที่แสดงสภาพคล่องประกอบด้วย

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current ratio)} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

- อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Acid Test ratio) วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการโดยพิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้เร็ว ซึ่งได้แก่เงินสด หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย และลูกหนี้ ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินที่ต้องชำระคืนในระยะสั้น

$$\text{Acid Test ratio} = \frac{\text{เงินสด} + \text{หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย} + \text{ลูกหนี้การค้า}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 42-52.

2. อัตราส่วนแสดงสภาพเสี่ยง (Leverage Ratio)

อัตราส่วนแสดงสภาพเสี่ยงเป็นกลุ่มของอัตราส่วนที่คำนวณขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลช่วยในการพิจารณาสภาพเสี่ยงของกิจการ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพเสี่ยงของกิจการที่เกิดจากภาระหนี้สินประกอบด้วยอัตราส่วนต่างๆ ดังนี้

- อัตราส่วนหนี้สิน (Debt ratio) เพื่อพิจารณาขนาดของเงินทุนจากเจ้าหนี้ที่มีอยู่ในกิจการ

$$\text{อัตราส่วนหนี้สิน} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

- อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) เพื่อพิจารณาสัดส่วนของหนี้สินทั้งหมดเมื่อเทียบกับสัดส่วนของผู้ถือหุ้น

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

วัตถุประสงค์ของการคำนวณอัตราส่วนนี้ในแง่ของผู้ถือหุ้นก็เพื่อพิจารณาภาระผูกพันทั้งหมดที่บริษัทมีต่อผู้มีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของบริษัทก่อนผู้ถือหุ้น

- อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Times interest earned ratio) แสดงถึงความสามารถในการจ่ายภาระผูกพันทางการเงินที่สำคัญคือ ดอกเบี้ยจ่าย เพื่อวิเคราะห์ว่าบริษัทมีรายได้ก่อนหักดอกเบี้ยจ่าย เป็นกี่เท่าของภาระดอกเบี้ยจ่ายที่ต้องจ่ายในแต่ละงวด

อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย

$$= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (EBIT)}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}}$$

3. อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratios)

เป็นกลุ่มของอัตราส่วนที่วัดประสิทธิภาพในการบริหารทรัพยากรคือ ทรัพย์สินของกิจการเพื่อก่อให้เกิดรายได้

- อัตราส่วนการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Accounts receivable turnover) คำนวณได้ดังนี้

$$\text{Accounts receivable turnover} = \frac{\text{รายได้ค่ารักษาพยาบาล}}{\text{ลูกหนี้}}$$

จากอัตราส่วนการหมุนเวียนของลูกหนี้นำมาคำนวณหาระยะเวลาเฉลี่ยในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ได้โดย

$$\text{ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บเงินจากลูกหนี้} = \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราส่วนการหมุนเวียนของลูกหนี้}}$$

- อัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร (Fixed asset Turnover) เป็นอัตราส่วนที่ช่วยในการพิจารณาประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ถาวร

$$\text{Fixed asset Turnover} = \frac{\text{รายได้ค่ารักษาพยาบาล}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}}$$

- อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total asset turnover) อัตราการหมุนเวียนของทรัพย์สินรวม จะเป็นการพิจารณาโดยรวมถึงการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการที่นำมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่าการบริหารมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{รายได้ค่ารักษาพยาบาล}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

4. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการหากำไร (Profitability Ratios)

อัตราส่วนกลุ่มนี้แสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจ ทั้งด้านการขายและการลงทุน ดังนั้นจึงแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่หนึ่ง อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไรที่เกี่ยวกับการขาย

ส่วนที่สอง อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไรที่เกี่ยวกับการลงทุน

ส่วนที่ 1 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไรที่เกี่ยวกับการขาย

- อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย (Gross Profit Margin)

$$= \frac{\text{รายได้ค่ารักษาพยาบาล} - \text{ต้นทุนค่ารักษาพยาบาล} \times 100}{\text{รายได้ค่ารักษาพยาบาล}}$$

- อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย (Net Profit Margin) หรืออัตราผลตอบแทนจากค่าขาย อัตราส่วนนี้แสดงถึงอัตราร้อยละของกำไรที่บริษัทหาได้จากการดำเนินงาน หลังจากหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมทั้งภาษี เพื่อให้พิจารณาสมรรถภาพในการหากำไรจากการดำเนินงานโดยรวมของกิจการ

$$= \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} \times 100}{\text{รายได้รวม}}$$

ส่วนที่ 2 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไรที่เกี่ยวกับการลงทุน การพิจารณาประกอบด้วยอัตราส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (Return on Investment - ROI) หมายถึงการพิจารณาถึงอัตรากำไรที่บริษัทได้รับจากการลงทุนทั้งหมดในงวดนั้น

$$\text{ROI} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี} \times 100}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

- อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity - ROE) เป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงกำไรสุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเงินทุนที่ได้จากส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพในการทำกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ อัตราส่วนนี้จะเป็นอัตราส่วนแสดงการวัดความสามารถในการทำกำไรโดยรวมของกิจการ

$$\text{ROE} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

4. Du Pont Analysis⁶

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity - ROE) เป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงกำไรสุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเงินทุนที่ได้จากส่วนของผู้ถือหุ้น เพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพในการทำกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ อัตราส่วนนี้จะเป็นอัตราส่วนแสดงการวัดความสามารถในการทำกำไรโดยรวมของกิจการ คำนวณได้จาก

$$\text{อัตราส่วนผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

ถ้าอัตราส่วนนี้มีค่าสูง แสดงว่าบริษัทมีการลงทุนที่ดีและมีการบริหารค่าใช้จ่ายต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นในอัตราที่สูง อย่างไรก็ตาม ค่าใช้จ่ายที่สำคัญส่วนหนึ่งคือ ค่าใช้จ่ายทางการเงินที่เกิดจากการมีเจ้าหนี้มาร่วมลงทุนทำให้ใช้เงินลงทุนจากส่วนของผู้ถือหุ้นจำนวนน้อย ผลก็ทำให้ ROE มีอัตราที่สูงได้ ดังนั้น ROE ที่สูงจึงอาจแสดงถึงความเสี่ยงทางการเงินที่สูงของกิจการด้วย โดยเฉลี่ยถ้าจะพิจารณาให้รอบคอบถึงความเสี่ยงของ ROE สามารถใช้แนวทางปฏิบัติของ Du Pont โดยการแยกการคำนวณ ROE ออก ดังสมการต่อไปนี้

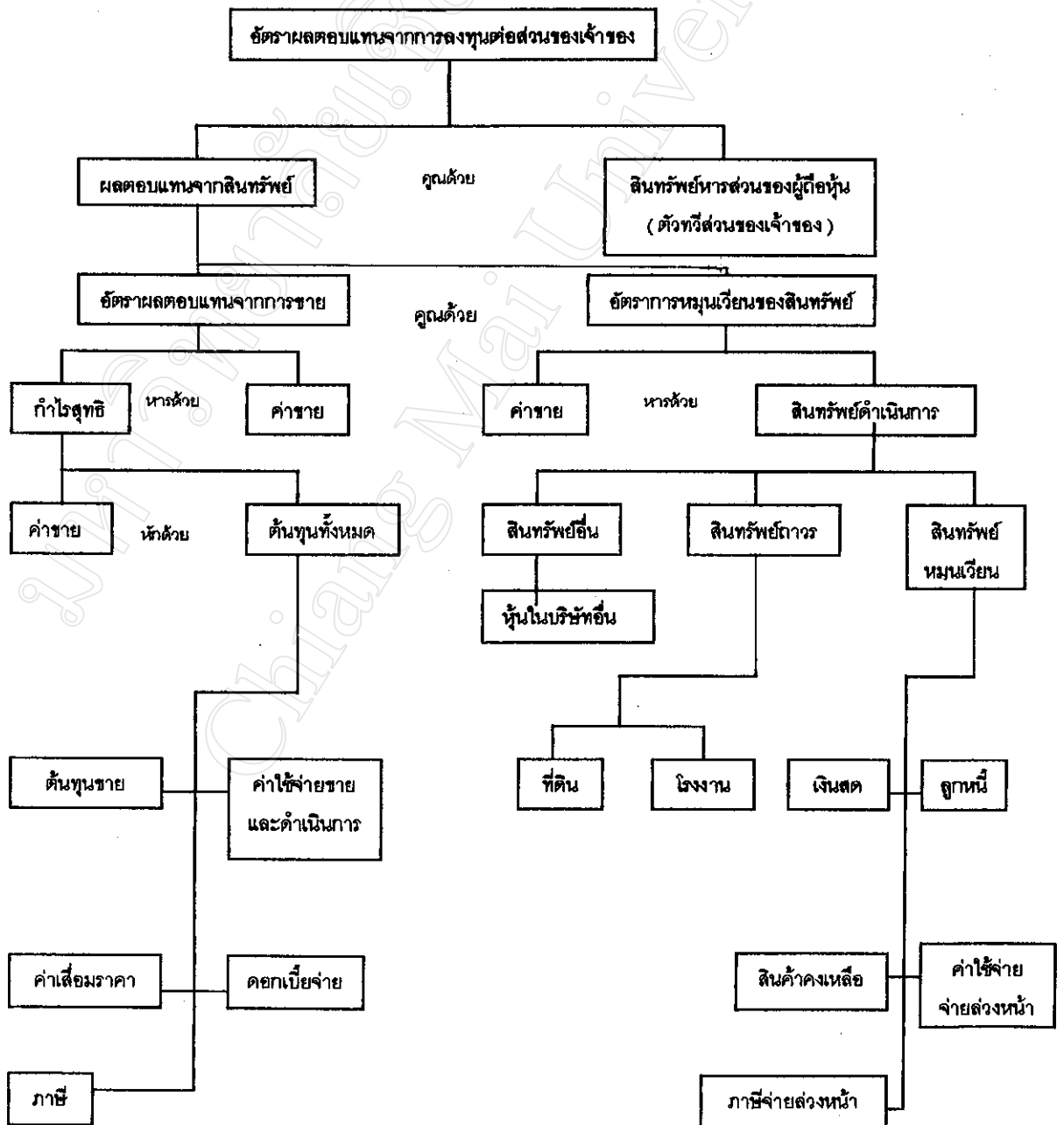
$$\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักภาษี}}{\text{รายได้รวม}} \times \frac{\text{รายได้รวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times \frac{\text{สินทรัพย์รวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 56-57.

$$\text{นั่นคือ ROE} = \frac{\text{อัตรากำไรสุทธิ} \times \text{อัตราการหมุนเวียน} \times [\text{หนี้สินรวม} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}]}{\text{ต่อค่าขาย} \quad \text{ของสินทรัพย์รวม} \quad \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}}$$

ผู้วิเคราะห์สามารถวิเคราะห์สมรรถภาพหากำไรในรูปแบบของ ROE ได้โดยละเอียดตามวิธีการของ Du Pont ได้ดังแผนผังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการหากำไรจาก ROE โดยระบบ Du Pont

ประโยชน์ที่ได้รับ

เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน ในจังหวัด
เชียงใหม่เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการโรงพยาบาลเอกชนนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ปรับปรุง
การดำเนินงานและเพื่อให้ผู้ที่สนใจสามารถนำวิธีการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์
ผลการดำเนินงานต่อไป

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University